

Naturkronikken

Indlæg i Naturkronikken fra de seks bidragydere er helt for deres egen regning. Ingen af emnerne er i forvejen godkendt af hverken redaktion eller fra politisk hold. Kronikkerne tegner dermed heller ikke nødvendigvis DJ's holdning eller politik.

Peder Størup

Landmandssøn, lodsejer og manden bag *Naturbeskyttelse.dk*. Uddannet reklamefotograf. Formidler bl.a. om, hvordan naturen udvikler sig på slægtsgården ved Silkeborg i samspil med hestene. Producerer plakater med Danmarks vilde arter mv.

Lodsejere og jægere kan bidrage til at stoppe tabet af arter og natur

Tekst og foto: Peder Størup

ØVRIGT: Jeg tror, vi alle føler et lille stik i hjertet, når vi ser naturfilm, hvor næsehorn, elefanter, gnuer, zebraer og tigre taber kampen til krybskytter eller mister deres vandringsruter og vildmarken til hegn, veje, landbrugsdrift og tømmerhugst.

Også her i Danmark står det skidt til, og særligt for de arter, der har brug for vild natur, plads og levesteder upåvirket af landbrugsdrift, skovdrift og urbanisering. De arter, der er gået mest tilbage, er arter, der ikke kan nøjes, men har brug for natur af kvalitet. Der ses en meget tydelig sammenhæng mellem tabet af arter og mangel på levesteder, som passer til deres specialiserede behov. Det kan være orkideen stor gøgeurt, der lever i en symbiose med bestemte svampe i jordbunden, guldmurerbi, der bruger sneglehuse som redekammer, eller ensianblåflugt, hvis larver kun kan leve af den sjældne ensianblomst – og sådan kan man fortsætte fortællingen om arter, hvis liv og sameksistens alle udgør et lille mirakel. Men det er også fortællingen om en artsrigdom, der er dybt afhængig af vores vilje til at beskytte og gøre det, der skal til, for at genoprette deres tabte levesteder.

35.000 vilde danske arter

Selvom det ser skidt ud, har vi i et rigt og demokratisk land som Danmark alle muligheder for at gøre en forskel, og vi har mulighed for at inspirere andre lande til at gøre det

samme. Det, vi gør i Danmark, kan med det gode eksempel forplante sig til hele verdens natur.

De private lodsejere og Danmarks 170.000 jægere kan få en afgørende rolle i den fortælling. Vores 35.000 (kendte) vilde danske arter kan potentielt hver få fem ambassadører, der kan tale deres sag, men skal jægerens stemme gøre en forskel, skal den ikke kun bruges på de ca. 45 jagtbare arter, men på hele paletten af vilde arter. Det positive er, at det paradigmeskifte er i gang, for jeg oplever en stigende interesse fra jægere for, hvordan vi på gården ved Silkeborg er gået fra pløjemark til artsrig natur på relativt få år. En udvikling, der selv fra den hårde kerne af forskerne og biologerne har fået anerkendende nik og ikke mindst en nysgerrighed på, hvordan naturen så hurtigt har taget det tabte land tilbage. Den nysgerrighed spreder sig, og senest er de store godser begyndt at vise interesse med et ønske om at se naturen tage landskabet tilbage – en mark med et vandhul, et hjørne med rødgran og nogle vildtstriber er ikke længere nok.

Samspil med større dyr som heste og okser

Arternes udfordring i et jagtperspektiv er, at det, der gælder en jagtbar art, ikke nødvendigvis hjælper andre arter, og sjældent de mest truede. Stort set alle vores arter er direkte eller indirekte udviklet i samspil med større dyr som

På familiens gård øst for Silkeborg har Peder Størup genskabt et natursceneri som fra før tiden med byggeri af stalde og opfindelsen af kraftfoder. Hestene klarer helt sig selv året rundt, og naturen har taknemmeligt kvitteret med et væld af arters opblomstring, både flora og fauna.

heste og okser, der både via deres fysiske tilstedeværelse og det, de æder, sikrer levesteder for tusindvis af andre arter. Fraværet af dem har en konsekvens – det er man som jæger nødt til at forholde sig til. Der er en stigende forståelse af, at man ikke alene måler et areals naturkvalitet ud fra mængden af hjortevildt og ænder.

Tilbagevenden til artsrig natur

Den tilbagevenden til artsrig natur, vi har oplevet på ejendommen, er tæt forbundet med måden, vi forvalter arealerne på. For cirka 15 år siden stoppede vi med at fodre hestene. Et valg, der særligt for min far var lidt af en udfordring, for kunne de nu klare sig? Rationalet bag forsøget var, at når vi fodrede, så ventede de på os og maden, og når vi ikke gjorde, så ville de vende os ryggen og selv gå ud og finde føden.

Det gik som forventet: Hestenes mave blev ikke længere fyldt op af kraftfoder, men nu af græs, urter, træer og buske af grene. Hvor de måneden før opførte sig som dyr, der var afhængige af os, opførte de sig pludselig som "vilde" dyr. Der fulgte ikke kun en mindre regning med, men også et forandret landskab. Hvor vi før var nødt til at slå arealerne for at holde dem lysåbne, former hestene nu landskabet året rundt med en minimal indsats fra vores side. Men det største mirakel har været at opleve, hvordan bølgede tæpper af blomster har taget enge, moser og overdrev tilbage, og at opleve, hvordan sommerfuglene, bierne og de andre insekter igen flager og summer i ådalen.

Den rige blomstring

Hestene udfylder nu den rolle, som helt vilde dyr i naturlige tætheder ville gøre. De laver vandringsspor, som er en afrikansk savanne værdig, de river huller i græstørvæne, når de tumler eller galoperer, de holder vandhullerne lysåbne, når de bader og æder af vandplanter, siv og pilebuske, de leverer hestepærer til gødningsbillerne, og hvis loven tillod det, ville de også levere masser af føde til ådselbiller og rovfugle,

den dag de skal herfra. For at alt det kan lade sig gøre, er det selvfølgelig afgørende, at der ikke bliver ædt op om sommeren (den rige blomstring), og at der, som i naturlige økosystemer, efterlades føde nok til, at de kan overleve vinteren – hos os svarer det til ca. 100 kilo hest per hektar.

Dyrene sulter ikke, de er slanke om foråret, som de også helt vilde dyr er det efter en vinter med sne og frost. De går på arealer, hvor de kan få opfyldt alle deres behov for læ, vand og tørt leje – hegn mellem skoven, vandløbene, søerne og de lysåbne arealer er væk, så de selv kan vælge, hvor de vil opholde sig – det er et godt hesteliv. Det skal selvfølgelig være robuste racer, der får en tilstrækkelig pels om vinteren, og man skal selvfølgelig have erfaring med større dyr og heste, før man kaster sig ud i noget lignende.

Hjortevildtet springer ud og ind

Pointen med at tale om vores positive erfaringer med heste og natur er at sætte en tyk streg under, at uden de større dyr i et tilstrækkeligt antal vil artstilbagegangen fortsætte. Danmarks natur har brug for at få de større dyr tilbage, og Danmarks natur har brug for, at Danmarks jægere hjælper med at gøre det muligt.

Fordelen ved hest og kvæg og måske bison er, at de alle kan kontrolleres med elhegn, der ikke hindrer hjortevildtets vandring ud og ind af naturområder. Og hvis nogen skulle være bekymret for de jagtbare arter, så ser vi ingen tegn på, at hjortevildt ikke gerne deler naturen med flere større dyr, ligesom hare og de andre arter også trives i et landskab med den variation, der følger i sporet på hestens hove.

Der er en bevægelse i gang

Der er en bevægelse i gang med en stigende forståelse for, at hvis vi ikke tager ansvar for vores natur, fra Christiansborgs bonede gulve til bondens pløjemark og de dybe skove, så mister vi det umistelige – vores vilde natur. natur@storup.dk